

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 7ης Δεκεμβρίου 2016 *

«Προδικαστική παραπομπή — Περιβάλλον — Οδηγία 2000/60/ΕΚ — Πλαίσιο δράσεως της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων — Ανάκτηση του κόστους των υπηρεσιών ύδατος — Υπολογισμός του οφειλόμενου από τον καταναλωτή ποσού — Μεταβλητό μέρος το οποίο συναρτάται προς την πραγματική κατανάλωση και πάγιο μέρος ανεξάρτητο από την κατανάλωση αυτή»

Στην υπόθεση C-686/15,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Orčinski sud u Velikoj Gorici (δικαστήριο του Δήμου της Velika Gorica, Κροατία) με απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 18 Δεκεμβρίου 2015, στο πλαίσιο της δίκης

Vodoopskrba i odvodnja d.o.o.

κατά

Željka Klafurić,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-C. Bonichot (εισηγητή), προεδρεύοντα τμήματος, A. Arabadjiev και C. G. Fernlund, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Vodoopskrba i odvodnja d.o.o., εκπροσωπούμενη από τον D. Crnković, avocat,
- η Κροατική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την A. Metelko-Zgombić,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από την F. Varrone, avvocato dello Stato,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους E. Manhaeve και M. Mataija,

* Γλώσσα διαδικασίας: η κροατική.

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 2000/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ 2000, L 327, σ. 1).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. και της Željka Klafurčić σχετικά με την άρνηση της δεύτερης να καταβάλει το πάγιο μέρος του τιμήματος της καταναλώσεως της ύδατος.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 1, 11, 19 και 38 της οδηγίας 2000/60 έχουν ως εξής:
 - «(1) Το ύδωρ δεν είναι εμπορικό προϊόν όπως όλα τα άλλα, αλλά αποτελεί κληρονομιά που πρέπει να προστατεύεται και να τυγχάνει της κατάλληλης μεταχείρισης.
 - [...]
 - (11) Η πολιτική της Κοινότητας στον τομέα του περιβάλλοντος, όπως ορίζεται από το άρθρο 174 της συνθήκης, συμβάλλει στην επιδίωξη των στόχων διατήρησης, προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος, καθώς και συνετής και ορθολογικής χρησιμοποίησης των φυσικών πόρων, με βάση τις αρχές της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης, την αρχή της επανόρθωσης των καταστροφών του περιβάλλοντος, κατά προτεραιότητα, στην πηγή καθώς και την αρχή “ο ρυπαίνων πληρώνει”.
 - [...]
 - (19) Η παρούσα οδηγία στοχεύει στη διατήρηση και τη βελτίωση του υδάτινου περιβάλλοντος στην Κοινότητα. Ο στόχος αυτός αφορά κυρίως την ποιότητα των υδάτων. Ο έλεγχος της ποσότητας αποτελεί επικουρικό στοιχείο στη διασφάλιση της καλής ποιότητας του ύδατος και κατά συνέπεια θα πρέπει επίσης να θεσπισθούν ποσοτικά μέτρα, τα οποία θα εξυπηρετούν το στόχο της διασφάλισης μιας καλής ποιότητας.
 - [...]
 - (38) Η χρήση οικονομικών μέσων από μέρους των κρατών μελών μπορεί να είναι πρόσφορη ως μέρος ενός προγράμματος μέτρων. Η αρχή της ανάκτησης του κόστους των υπηρεσιών ύδατος, συμπεριλαμβανομένων του κόστους για το περιβάλλον και του κόστους των πόρων τα οποία συνδέονται με κάθε βλάβη ή αρνητική επίπτωση στο υδάτινο περιβάλλον, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σύμφωνα, ιδίως, με την αρχή “ο ρυπαίνων πληρώνει”. Θα απαιτηθεί προς τούτο μια οικονομική ανάλυση των υπηρεσιών ύδατος με βάση μακροπρόθεσμες προβλέψεις όσον αφορά την προσφορά και τη ζήτηση ύδατος στην περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού.

[...]»

4 Το άρθρο 2 της οδηγίας 2000/60, που φέρει τον τίτλο «Ορισμοί», έχει ως εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, εφαρμόζονται οι ακόλουθοι ορισμοί:

[...]

38) “Υπηρεσίες ύδατος”: όλες οι υπηρεσίες οι οποίες παρέχουν, για τα νοικοκυριά, τις δημόσιες υπηρεσίες ή για οποιαδήποτε οικονομική δραστηριότητα:

- α) άντληση, κατακράτηση, αποθήκευση, επεξεργασία και διανομή επιφανειακών ή υπόγειων υδάτων·
- β) εγκαταστάσεις συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων, οι οποίες στη συνέχεια πραγματοποιούν απορρίψεις σε επιφανειακά ύδατα·

39) “Χρήση ύδατος”: υπηρεσίες ύδατος μαζί με οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα που προσδιορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 5 και το παράρτημα II και η οποία έχει σημαντικές επιπτώσεις στην κατάσταση των υδάτων.

Η έννοια αυτή έχει εφαρμογή για τους σκοπούς του άρθρου 1 και της οικονομικής ανάλυσης που διεξάγεται σύμφωνα με το άρθρο 5 και το παράρτημα III στοιχείο β).

[...]»

5 Το άρθρο 9 της οδηγίας 2000/60 που φέρει τον τίτλο «Ανάκτηση κόστους για υπηρεσίες ύδατος» ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη την αρχή της ανάκτησης του κόστους των υπηρεσιών ύδατος, συμπεριλαμβανομένου του κόστους για το περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους, λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική ανάλυση που διεξάγεται σύμφωνα με το παράρτημα III, και ειδικότερα σύμφωνα με την αρχή “ο ρυπαίνων πληρώνει”.

Μέχρι το 2010, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν:

- ότι οι πολιτικές τιμολόγησης του ύδατος παρέχουν κατάλληλα κίνητρα στους χρήστες για να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τους υδάτινους πόρους και, κατά συνέπεια, συμβάλλουν στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της παρούσας οδηγίας,
- κατάλληλη συμβολή των διαφόρων χρήσεων ύδατος, διακρινόμενων, τουλάχιστον, σε βιομηχανία, νοικοκυριά και γεωργία, στην ανάκτηση του κόστους των υπηρεσιών ύδατος, βάσει της οικονομικής ανάλυσης που διενεργείται σύμφωνα με το παράρτημα III και λαμβάνοντας υπόψη την αρχή “ο ρυπαίνων πληρώνει”.

Τα κράτη μέλη μπορούν εν προκειμένω να συνεκτιμούν τα κοινωνικά, τα περιβαλλοντικά και τα οικονομικά αποτελέσματα της ανάκτησης, καθώς και τις γεωγραφικές και κλιματολογικές συνθήκες της οικείας περιοχής ή περιοχών.

2. Τα κράτη μέλη αναφέρουν, στα σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού, τις προγραμματιζόμενες ενέργειες για την εφαρμογή της παραγράφου 1 οι οποίες θα συμβάλουν στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της παρούσας οδηγίας, καθώς και τη συμβολή των διαφόρων χρήσεων ύδατος στην ανάκτηση του κόστους των υπηρεσιών ύδατος.

3. Το παρόν άρθρο δεν εμποδίζει επ’ ουδενί τη [χρηματοδότηση] συγκεκριμένων προληπτικών ή διορθωτικών μέτρων για την επίτευξη των στόχων της παρούσας οδηγίας.

4. Τα κράτη μέλη δεν παραβαίνουν την παρούσα οδηγία εάν αποφασίσουν, σύμφωνα με καθιερωμένες πρακτικές, να μην εφαρμόσουν τις διατάξεις της παραγράφου 1 δεύτερη περίοδος, και, για το λόγο αυτόν, τις σχετικές διατάξεις της παραγράφου 2, για μια συγκεκριμένη δραστηριότητα χρήσης ύδατος, εφόσον τούτο δεν θίγει τους σκοπούς και την επίτευξη των στόχων της παρούσας οδηγίας. Τα κράτη μέλη αναφέρουν τους λόγους για τους οποίους δεν εφαρμόζουν πλήρως την παράγραφο 1 δεύτερη περίοδος στα σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού.»

6 Το παράρτημα III της οδηγίας 2000/60, που φέρει τον τίτλο «Οικονομική ανάλυση» έχει ως εξής:

«Η οικονομική ανάλυση περιέχει επαρκείς πληροφορίες, με επαρκείς λεπτομέρειες (λαμβανομένου υπόψη του κόστους συλλογής των σχετικών δεδομένων), ώστε:

α) να εκτελούνται οι υπολογισμοί που απαιτούνται για να λαμβάνεται υπόψη, σύμφωνα με το άρθρο 9, η αρχή της ανάκτησης του κόστους των υπηρεσιών ύδατος, λαμβανομένων υπόψη των μακροπρόθεσμων προβλέψεων της προσφοράς και της ζήτησης ύδατος στην περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού και, όταν απαιτείται:

— των υπολογισμών του όγκου, των τιμών και του κόστους των υπηρεσιών ύδατος και

— των υπολογισμών των σχετικών επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένων των προβλέψεων τέτοιων επενδύσεων·

β) να επιλέγεται ο αποτελεσματικότερος συνδυασμός μέτρων για τις χρήσεις ύδατος, ο οποίος θα περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα μέτρων του άρθρου 11, βάσει των υπολογισμών του δυνητικού κόστους των μέτρων αυτών.»

Το κροατικό δίκαιο

Ο ZOV

7 Το άρθρο 197, παράγραφος 5, του Zakon o vodama (νόμου περί υδάτων) (*Narodne novine*, br. 153/09, 63/11, 130/11, 56/13 και 14/14, στο εξής: ZOV), έχει ως εξής:

«Οι τιμές των υπηρεσιών ύδατος καθορίζονται σύμφωνα με την αρχή της πλήρους ανακτήσεως του κόστους όπως καθορίζεται από τον νόμο για τη χρηματοδότηση της διαχείρισης των υδάτων, την αρχή της κοινωνικώς αποδεκτής τιμής του ύδατος και την αρχή της προστασίας έναντι των μονοπωλίων.

[...]»

8 Το άρθρο 205, παράγραφοι 1 και 2, του ZOV έχει ως εξής:

«Τα αναγκαία μέσα για τη λειτουργία της δημόσιας υπηρεσίας υδρεύσεως και της δημόσιας υπηρεσίας επεξεργασίας των λυμάτων εξασφαλίζονται μέσω του τιμήματος των υπηρεσιών ύδατος.

Το τίμημα των υπηρεσιών ύδατος συνιστά το εισόδημα του φορέα παροχής των υπηρεσιών ύδατος, η δε υποχρέωση καταβολής του βαρύνει τον κύριο ή οποιονδήποτε άλλο νόμιμο κάτοχο του ακινήτου στο οποίο χρησιμοποιείται η υπηρεσία (χρήστη).

[...]»

- 9 Το άρθρο 206, παράγραφοι 1, 2 και 7, του ZOV ορίζει τα ακόλουθα:

«Η τιμή των υπηρεσιών ύδατος καθορίζεται με απόφαση του φορέα παροχής της υπηρεσίας ύδατος, σε συνεννόηση με τον οργανισμό περιφερειακής αυτοδιοίκησης.

Η τιμή των υπηρεσιών ύδατος δεν μπορεί να είναι χαμηλότερη από την καθοριζόμενη κατ' εφαρμογήν των κριτηρίων της παραγράφου 7 του παρόντος άρθρου.

[...]

Η Κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Κροατίας, κατόπιν προτάσεως του Συμβουλίου των υπηρεσιών ύδατος, καθορίζει με κανονιστική απόφαση τα κριτήρια υπολογισμού της κατώτατης βασικής τιμής των υπηρεσιών ύδατος και τα είδη κόστους που καλύπτονται από το τίμημα των υπηρεσιών αυτών. Η ελάχιστη ποσότητα παρεχόμενου ύδατος που είναι απαραίτητη για την ικανοποίηση των βασικών αναγκών του νοικοκυριού καθορίζεται επίσης με κανονιστική απόφαση.

[...]».

Η κανονιστική απόφαση για την κατώτατη βασική τιμή των υπηρεσιών ύδατος και τα είδη κόστους που καλύπτονται από το τίμημα των υπηρεσιών αυτών

- 10 Το άρθρο 6 του Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (κανονιστική απόφαση για την κατώτατη βασική τιμή των υπηρεσιών ύδατος και τα είδη κόστους που καλύπτονται από το τίμημα των υπηρεσιών αυτών) της 16ης Σεπτεμβρίου 2010 (*Narodne novine*, br. 112/10) προβλέπει ότι η κατώτατη βασική τιμή των υπηρεσιών ύδατος αποτελείται από ένα μεταβλητό και από ένα πάγιο μέρος, σχετικό με τη σύνδεση των ακινήτων με τις δημοτικές υποδομές υδρεύσεως, στο οποίο περιλαμβάνεται το κόστος για την ανάγνωση των μετρητών, την επεξεργασία των στοιχείων από την ανάγνωση αυτή, τη ρύθμιση και τη συντήρηση των μετρητών, την τρέχουσα και τη μακροπρόθεσμη διατήρηση σε καλή κατάσταση της συνδέσεως των ακινήτων με τις ως άνω δημοτικές υποδομές, την τακτική παρακολούθηση της ορθής λειτουργίας των εν λόγω δημοτικών υποδομών καθώς και την ανάλυση και τη διατήρηση της καταλληλότητας του ποσίου ύδατος.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 11 Η Vodoopskrba i odvodnja είναι ο φορέας παροχής των δημοτικών υπηρεσιών υδρεύσεως εντός διαφόρων πόλεων της Κροατίας, μεταξύ άλλων του Ζάγκρεμπ.
- 12 Η ως άνω εταιρία κίνησε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου διαδικασία λόγω μη πληρωμής λογαριασμών κατά της Ž. Klafurić, η οποία προβάλλει αντιρρήσεις κατά μέρους του ποσού το οποίο χρεώνουν οι λογαριασμοί της υπηρεσίας ύδατος για το διάστημα μεταξύ Δεκεμβρίου 2013 και Ιουνίου 2014.
- 13 Η Ž. Klafurić αμφισβητεί ότι οφείλει το πάγιο μέρος του τιμήματος των υπηρεσιών ύδατος, το οποίο υπολογίζεται ανεξαρτήτως της πραγματικής καταναλώσεως ύδατος.
- 14 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι ο καταναλωτής οφείλει να πληρώσει μόνο για την εκ μέρους του κατανάλωση ύδατος που προκύπτει από την ανάγνωση του μετρητή του και η οποία αντιστοιχεί στο μεταβλητό μέρος του λογαριασμού του. Κατά το αιτούν δικαστήριο, η εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία «δεν έχει εναρμονισθεί» με την οδηγία 2000/60 όσον αφορά τον καθορισμό της τιμής και των όρων πληρωμής του ύδατος.

15 Υπ' αυτές τις συνθήκες, το Općinski sud u Velikoj Gorici (δικαστήριο του Δήμου της Velika Gorica, Κροατία) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Πώς υπολογίζεται κατά το δίκαιο της Ένωσης η τιμή της παροχής ύδατος που χρεώνεται ανά διαμέρισμα πολυκατοικίας ή ανά μονοκατοικία;
- 2) Πληρώνουν οι πολίτες της Ένωσης με τους λογαριασμούς για την κατανάλωση ύδατος αποκλειστικώς την κατανάλωση ύδατος που πράγματι αναγιγνώσκεται στον μετρητή, ή επιπλέον και άλλες χρεώσεις του λογαριασμού ή τέλη;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

- 16 Υπενθυμίζεται ότι, στο πλαίσιο της προβλεπόμενης από το άρθρο 267 ΣΛΕΕ διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, στο Δικαστήριο απόκειται να δώσει στο εθνικό δικαστήριο χρήσιμη απάντηση που να του παρέχει τη δυνατότητα επιλύσεως της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο μπορεί να αναδιατυπώσει, εφόσον είναι αναγκαίο, τα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί. Συναφώς, το Δικαστήριο δύναται, από το σύνολο των στοιχείων που του παρέσχε το εθνικό δικαστήριο και ιδίως από το σκεπτικό της αποφάσεως περί παραπομπής, να συναγάγει τα στοιχεία του δικαίου της Ένωσης τα οποία χρήζουν ερμηνείας, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου της διαφοράς (βλ., ιδίως, απόφαση της 14ης Απριλίου 2016, Cervati και Malvi, C-131/14, EU:C:2016:255, σκέψη 26).
- 17 Εν προκειμένω, δεδομένου του σκεπτικού της αποφάσεώς του, το αιτούν δικαστήριο, με τα δύο ερωτήματά του, τα οποία πρέπει να συνεξετασθούν, ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν η οδηγία 2000/60 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία που προβλέπει ότι το τίμημα των υπηρεσιών ύδατος το οποίο χρεώνεται στον καταναλωτή περιλαμβάνει όχι μόνο μεταβλητό μέρος υπολογιζόμενο βάσει του όγκου ύδατος τον οποίο πράγματι καταναλώνει ο ενδιαφερόμενος, αλλά και πάγιο μέρος το οποίο αντιστοιχεί στις δαπάνες συνδέσεως των ακινήτων με τις υποδομές υδρεύσεως και στο κόστος, μεταξύ άλλων, της συντηρήσεως των εν λόγω υποδομών, της αναγνώσεως των μετρητών, της επεξεργασίας των στοιχείων από την ανάγνωση αυτή, της ρυθμίσεως και συντηρήσεως των μετρητών, καθώς και της αναλύσεως και της διατηρήσεως της καταλληλότητας του ποσίου ύδατος.
- 18 Όπως έχει υπενθυμίσει το Δικαστήριο, η οδηγία 2000/60 αποτελεί οδηγία-πλαίσιο εκδοθείσα επί τη βάσει του άρθρου 175, παράγραφος 1, ΕΚ (νυν άρθρου 192 ΣΛΕΕ). Η εν λόγω οδηγία θέτει κοινές αρχές και ένα γενικό πλαίσιο δράσεως για την προστασία των υδάτων και εξασφαλίζει τον συντονισμό, την ολοκλήρωση καθώς και, πιο μακροπρόθεσμα, την ανάπτυξη γενικών αρχών και δομών για την προστασία και τη βιώσιμη από οικολογικής απόψεως χρησιμοποίηση των υδάτων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι κοινές αρχές και το γενικό πλαίσιο δράσεως τα οποία θεσπίζει πρέπει να αναπτυχθούν ακολούθως από τα κράτη μέλη, τα οποία καλούνται να λάβουν σειρά ειδικών μέτρων εντός των προβλεπόμενων από την οδηγία αυτή προθεσμιών. Η εν λόγω οδηγία δεν αποσκοπεί πάντως στην πλήρη εναρμόνιση της νομοθεσίας των κρατών μελών στον τομέα των υδάτων (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 30ής Νοεμβρίου 2006, Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου, C-32/05, EU:C:2006:749, σκέψη 41, και της 11ης Σεπτεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-525/12, EU:C:2014:2202, σκέψη 50).
- 19 Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 19 της οδηγίας 2000/60, αυτή στοχεύει στη διατήρηση και τη βελτίωση του υδάτινου περιβάλλοντος στην Ένωση. Ο στόχος αυτός αφορά κυρίως την ποιότητα των υδάτων. Ο έλεγχος της ποσότητας αποτελεί επικουρικό στοιχείο στη διασφάλιση της καλής ποιότητας του ύδατος και κατά συνέπεια θα πρέπει επίσης να θεσπισθούν ποσοτικά μέτρα, τα οποία θα εξυπηρετούν τον στόχο της διασφάλισης της καλής ποιότητας.

- 20 Υπ' αυτό το πρίσμα, το άρθρο 9 της οδηγίας 2000/60 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη την αρχή της ανακτήσεως του κόστους των υπηρεσιών ύδατος, συμπεριλαμβανομένου του κόστους για το περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους, συνεκτιμωμένης της οικονομικής αναλύσεως που διεξάγεται σύμφωνα με το παράρτημά της III και ειδικότερα σύμφωνα με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Τα κράτη μέλη οφείλουν μεταξύ άλλων να εξασφαλίσουν ότι οι πολιτικές τιμολόγησης του ύδατος παρέχουν κατάλληλα κίνητρα στους χρήστες για να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τους υδάτινους πόρους και, κατά συνέπεια, συμβάλλουν στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της οδηγίας 2000/60.
- 21 Τα μέσα για την επίτευξη του τασσόμενου σκοπού περί εξασφάλισης του ότι οι πολιτικές τιμολόγησης του ύδατος παρέχουν κατάλληλα κίνητρα στους χρήστες για να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τους υδάτινους πόρους επαφίενται συνεπώς στην εκτίμηση των κρατών μελών. Στο πλαίσιο αυτό, είναι αναμφισβήτητο ότι ο καθορισμός της τιμής των υπηρεσιών ύδατος βάσει του πράγματι καταναλωμένου όγκου ύδατος συνιστά ένα από τα μέσα που είναι ικανά να παράσχουν κατάλληλα κίνητρα στους χρήστες για να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τους υδάτινους πόρους.
- 22 Πάντως, προκειμένου να συμμορφωθούν προς την, επιβαλλόμενη από το δίκαιο της Ένωσης, υποχρέωση ανακτήσεως του κόστους των υπηρεσιών ύδατος, τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να θεσπίσουν και άλλους όρους τιμολογήσεως του ύδατος οι οποίοι παρέχουν τη δυνατότητα, μεταξύ άλλων, ανακτήσεως των δαπανών στις οποίες υποβάλλονται οι υπηρεσίες υδρεύσεως για τη θέση του ύδατος στη διάθεση των χρηστών, σε επαρκή ποσότητα και ποιότητα, ανεξαρτήτως της πραγματικής καταναλώσεως ύδατος στην οποία προβαίνουν οι εν λόγω χρήστες.
- 23 Ειδικότερα, στο μέτρο που τηρούν την υποχρέωση ανακτήσεως του κόστους των υπηρεσιών ύδατος, συμπεριλαμβανομένου του κόστους για το περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους, όπως υπενθυμίζεται στη σκέψη 20 της παρούσας αποφάσεως, τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν, μεταξύ περισσοτέρων τρόπων τιμολογήσεως, τους πλέον κατάλληλους για τη δική τους ιδιαίτερη περίπτωση, στο πλαίσιο της εξουσίας εκτιμήσεως που τους αναγνωρίζει η οδηγία 2000/60, εφόσον αυτή δεν τους επιβάλλει συγκεκριμένο τρόπο τιμολογήσεως.
- 24 Συναφώς, δεν προκύπτει, ούτε από το άρθρο 9 της οδηγίας 2000/60 ούτε από καμία άλλη διάταξη της οδηγίας αυτής, ότι ο νομοθέτης της Ένωσης είχε την πρόθεση να εμποδίσει τα κράτη μέλη από το να θεσπίσουν μια πολιτική τιμολογήσεως του ύδατος η οποία να βασίζεται σε ένα χρεωνόμενο στους χρήστες τίμημα του ύδατος το οποίο περιέχει ένα μεταβλητό μέρος συναρτώμενο προς τον πράγματι καταναλωθέντα όγκο ύδατος και ένα πάγιο μέρος μη συνδεόμενο με την κατανάλωση αυτή.
- 25 Από την εξέταση των διαφόρων εθνικών νομοθεσιών προκύπτει εξάλλου ότι, όπως επισημαίνει η Επιτροπή, η οποία παραπέμπει συναφώς στην από 26 Ιουλίου 2000 ανακοίνωσή της προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, που φέρει τον τίτλο «Πολιτικές τιμολόγησης – Πολιτικές για την ενίσχυση της αειφορίας των υδάτινων πόρων [COM(2000) 477 τελικό] και στην τεχνική έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (ΑΕΕ 16/2013) με τίτλο «Assessment of cost recovery through water pricing», συνιστά τρέχουσα πρακτική στα κράτη μέλη το να αποτελείται το τίμημα των υπηρεσιών ύδατος από ένα πάγιο και από ένα μεταβλητό μέρος.
- 26 Από τις κρίσιμες διατάξεις της επίμαχης στην κύρια δίκη εθνικής νομοθεσίας προκύπτει συναφώς ότι η εν λόγω νομοθεσία λαμβάνει υπόψη την αρχή της πλήρους ανακτήσεως του κόστους που συνδέεται με τη διαθεσιμότητα και την προστασία του ύδατος, καθώς και με την κατασκευή, τη διαχείριση και τη συντήρηση των συστημάτων υδρεύσεως. Οι διατάξεις αυτές προβλέπουν, ειδικότερα, ότι το πάγιο μέρος της τιμής των υπηρεσιών ύδατος αποσκοπεί ιδίως στην κάλυψη του κόστους της συντηρήσεως των δημοτικών υποδομών υδρεύσεως, καθώς και της αναλύσεως και της διατηρήσεως της καταλληλότητας του ποσίου ύδατος.

- 27 Βάσει των ανωτέρω, στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 2000/60 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, που προβλέπει ότι το τίμημα των υπηρεσιών ύδατος το οποίο χρεώνεται στον καταναλωτή περιλαμβάνει όχι μόνο μεταβλητό μέρος υπολογιζόμενο βάσει του όγκου ύδατος τον οποίο πράγματι καταναλώνει ο ενδιαφερόμενος, αλλά και πάγιο μέρος μη συνδεόμενο με την κατανάλωση αυτή.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 28 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφαινεται:

Η οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, που προβλέπει ότι το τίμημα των υπηρεσιών ύδατος το οποίο χρεώνεται στον καταναλωτή περιλαμβάνει όχι μόνο μεταβλητό μέρος υπολογιζόμενο βάσει του όγκου ύδατος τον οποίο πράγματι καταναλώνει ο ενδιαφερόμενος, αλλά και πάγιο μέρος μη συνδεόμενο με την κατανάλωση αυτή.

(υπογραφές)